

ПРИРУЧНИК

ЗА РАД БИРАЧКОГ ОДБОРА НА БИРАЧКОМ МЈЕСТУ У ДИПЛОМАТСКО-КОНЗУЛАРНОМ ПРЕДСТАВНИШТВУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

САДРЖАЈ

ПОГЛАВЉЕ I. БИРАЧКА МЈЕСТА

1. Одређивање бирачког мјеста, осигурање простора и обиљежја на бирачком мјесту

1.1. Одређивање бирачког мјеста	6
1.2. Осигурање простора одређеног за бирачко мјесто	6
1.3. Обиљежја на бирачком мјесту	6

ПОГЛАВЉЕ II БИРАЧКИ ОДБОРИ

1. Одговорност и улога бирачког одбора

1.1. Обука бирачког одбора	9
1.2. Начин рада бирачког одбора	9

2. Дужност и одговорност чланова бирачког одбора у процесу гласања

2.1. Предсједник бирачког одбора	10
2.2. Члан бирачког одбора задужен за контролу реда	10
2.3. Члан бирачког одбора задужен за идентификацију	10
2.4. Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића	10
2.5. Члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије	11
2.6. Бирачки одбор од три члана	11
2.7. Замјеници чланова бирачког одбора	11

3. Записник о раду бирачког одбора

3.1. Уводне напомене	12
3.2. Записник I	12
3.3. Записник II	12

ПОГЛАВЉЕ III ПОСМАТРАЧИ

1.1. Уводне напомене	14
1.2. Приступ посматрача бирачком мјесту	14
1.3. Подношење примједби посматрача на рад бирачког одбора	14
1.4. Удаљавање посматрача с бирачког мјеста	14
1.5. Изглед акредитација акредитованих посматрача	15

ПОГЛАВЉЕ IV - НАЧИН ГЛАСАЊА, ПОПУЊАВАЊА ОБРАСЦА ЗА БРОЈНО СТАЊЕ И ПАКИРАЊЕ ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА

1. <u>Дан прије одржавања избора</u>	16
2. <u>Прије отварања бирачког мјеста</u>	17
3. <u>Процедура гласања</u>	17
3.1. Тајност гласања	18
3.2. Важећи документ за идентификацију	18
3.3. Идентифицирање бирача и издавање гласачког листића	18
3.4. Оштећени гласачки листић	20
3.5. Помоћ друге особе	20
3.6. Ометање процеса гласања и удаљавање с бирачког мјеста	20
3.7. Затварање бирачког мјеста	21
4. <u>Након затварања бирачког мјеста</u>	21
4.1. Начин попуњавања Обрасца за бројно стање и шема паковања изборног материјала ..	22

ПОГЛАВЉЕ V НАКНАДА ЗА РАД У БИРАЧКОМ ОДБОРУ

1. Накнада за рад у бирачком одбору	25
--	-----------

ПОГЛАВЉЕ VI. ПРЕКРШАЈНА И КРИВИЧНА ОДГОВОРНОСТ

22

1. ПРЕКРШАЈНЕ И КРИВИЧНЕ ОДРЕДБЕ	22
---	-----------

Кривична дјела у изборном процесу	25
---	----

СЛИКЕ:

Слика 1. Шематски приказ уређења бирачког мјеста (бирачки одбор од 5 чланова)	7
--	---

Слика 2. Шематски приказ уређења бирачког мјеста (бирачки одбор од 3 члана)	8
--	---

Слика 3. Бирачко мјесто	9
--------------------------------------	---

Слика 4. Помоћни шаблон	10
--------------------------------------	----

Слика 5. Гласачка кутија	16
---------------------------------------	----

Слика 6. Сигурносна заштита гласачког листића (отисак штамбиља и потпис)	19
---	----

Слика 7. Образац за бројно стање - БСО	23
---	----

Слика 8. Схематски приказ пакирања изборног материјала	24
---	----

Поштовани предсједници и чланови бирачких одбора на бирачком мјесту у дипломатско-конзуларном представништву Босне и Херцеговине,

Пред вама је Приручник за рад бирачког одбора на бирачком мјесту у дипломатско-конзуларном представништву Босне и Херцеговине, који је подсјетник на изборне радње које се спроводе на бирачком мјесту и који је намијењен управо вама, члановима органа за спровођење избора у дипломатско-конзуларном представништву Босне и Херцеговине.

Приручник садржи детаљан приказ рада бирачког одбора на бирачком мјесту у дипломатско-конзуларном представништву Босне и Херцеговине, те објашњава улогу, дужности и одговорности предсједника и чланова бирачких одбора, њихових замјеника и посматрача на бирачком мјесту у дипломатско-конзуларном представништву Босне и Херцеговине, са посебним нагласком на утврђивање броја коверата са гласачким листићима и начином паковања изборног материјала.

Циљ овог Приручника је да буде при руци изборној администрацији у дипломатско-конзуларном представништву Босне и Херцеговине на дан избора, односно да помогне у примјени и имплементацији Изборног закона Босне и Херцеговине и подзаконских прописа који регулишу изборни процес на бирачким мјестима ван Босне и Херцеговине. Приручник је припремљен да на једноставан и приступачан начин објасни све фазе и кораке који се предузимају на бирачком мјесту у дипломатско-конзуларном представништву Босне и Херцеговине: од пријема осјетљивог изборног материјала, отварања бирачког мјеста, процеса гласања, до затварања бирачког мјеста, утврђивања броја коверата са гласачким листићима, начином паковања и достављања изборног материјала.

Поштивање одредби из Изборног закона БиХ и процедура утврђених у свим осталим прописима које доноси Централна изборна комисија БиХ, а уз помоћ овог Приручника, пут је да се избјегну грешке у раду бирачких одбора у дипломатско-конзуларном представништву Босне и Херцеговине, те изгради добра пракса, као гаранција демократских, слободних и поштених избора.

Од вас, као значајног сегмента изборне администрације, очекујемо да током свог рада на дан избора будете прије свега непристрасни, одговорни, ефикасни, прецизни и јасни у објашњењима бирачима, посматрачима, као и другим изборним актерима на бирачком мјесту у дипломатско-конзуларном представништву Босне и Херцеговине.

Посебно се захваљујем др Ахмету Шантићу и господину Јовану Калаби, члановима Централне изборне комисије Босне и Херцеговине, и господину Мустафи Лаковићу, стручном сараднику из Секретаријата Централне изборне комисије Босне и Херцеговине.

Штампање овог приручника омогућено је уз финансијску подршку Владе Републике Турске.

Предсједник
Централне изборне комисије БиХ

Сарајево: септембар 2022. године

Др Суад Арнаутовић

ПОГЛАВЉЕ I БИРАЧКА МЈЕСТА У ДИПЛОМАТСКО-КОНЗУЛАРНИМ ПРЕДСТАВНИШТВИМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1. ОДРЕЂИВАЊЕ БИРАЧКОГ МЈЕСТА, ОСИГУРАЊЕ ПРОСТОРА И ОБИЉЕЖЈА НА БИРАЧКОМ МЈЕСТУ

1.1. Одређивање бирачког мјеста

- Бирачка мјеста у дипломатско-конзуларним представништвима БиХ (у даљем тексту: ДКПБиХ) одређује Централна изборна комисија Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Централна изборна комисија БиХ) посебном одлуком, најкасније 50 дана прије дана одржавања избора.
- Наведену одлуку Централна изборна комисија БиХ, најкасније 15 дана од дана доношења одлуке, посредством Министарства вањских послова Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство вањских послова БиХ), доставља надлежном ДКП-у.
- Бирачко мјесто у ДКП-у БиХ је посебно уређен простор гдје бирачи уписани у Централни бирачки списак за гласање ван Босне и Херцеговине за гласање у ДКП-има БиХ остварују своје бирачко право те се у њима, након затварања за гласање, на дан одржавања избора врши пребројавање коверата с гласачким листићима.

1.2. Осигурање простора одређеног за бирачко мјесто

- Бирачки одбори у ДКП-има БиХ дужни су најкасније **12 сати прије дана одржавања избора** осигурати да простор који је одређен за бирачко мјесто буде припремљен за отварање.

1.3. Обиљежја на бирачком мјесту

- На бирачком мјесту и у његовој околини могу се постављати само службена обиљежја избора која пропише Централна изборна комисија БиХ.

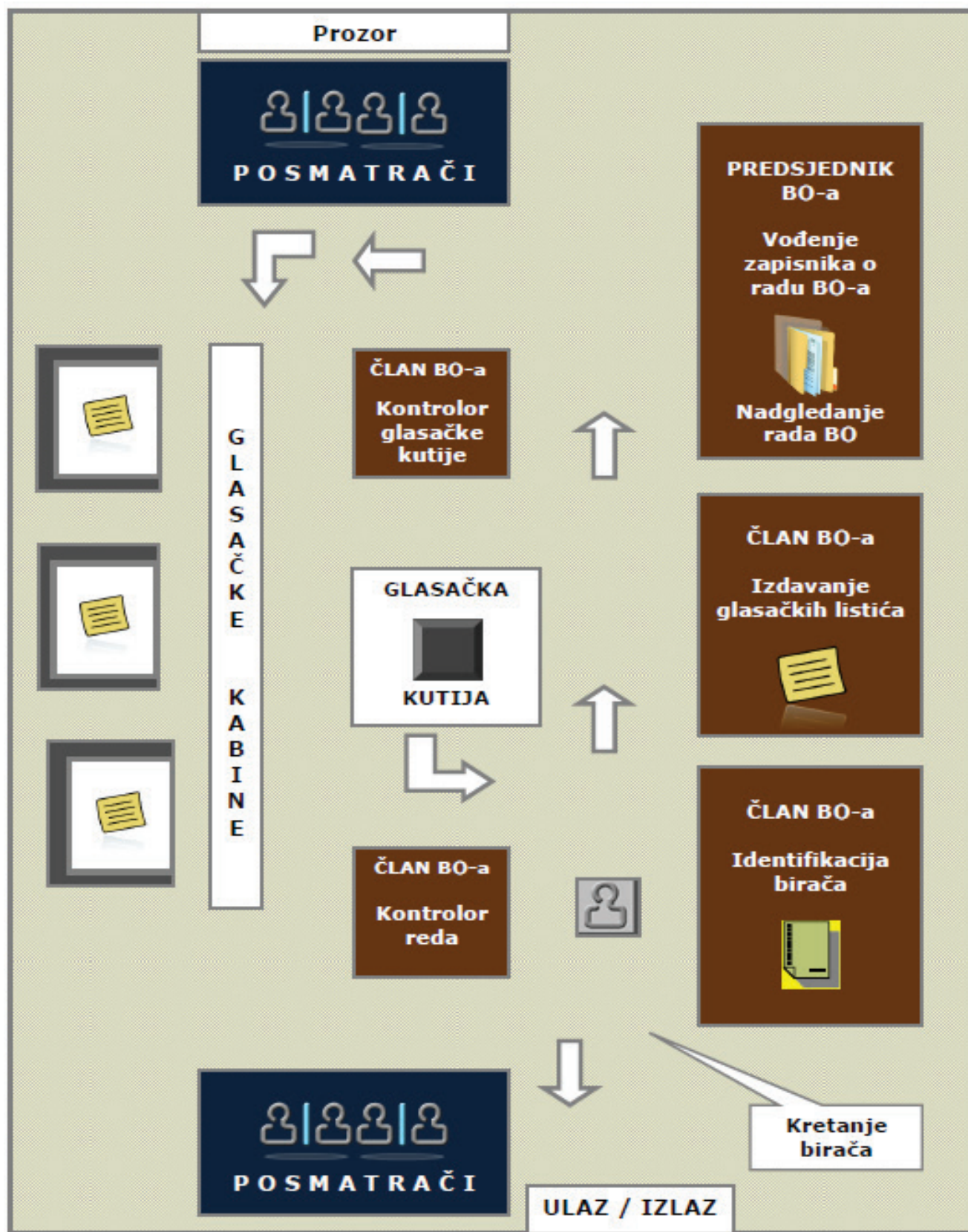

Службена обиљежја избора која Централна изборна комисија БиХ посредством Министарства вањских послова БиХ доставља бирачким одборима су:

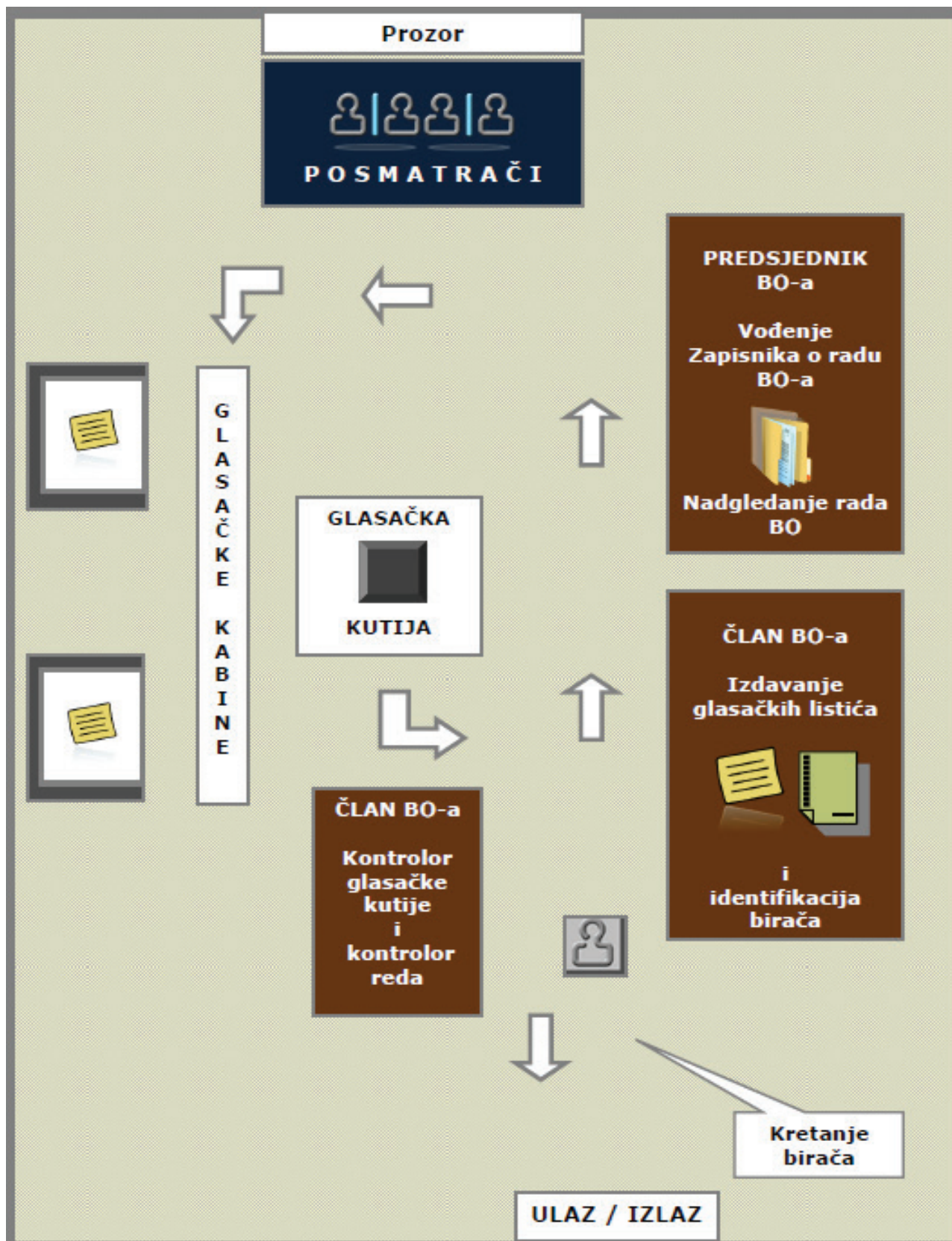
- кандидатске листе;
- постери са изгледом гласачких листића на којима се гласа (важећи/неважећи гласачки листићи);
- постери с упутствима о начину гласања;
- постери с информативним садржајем за бираче;
- постери са изводима из Кривичног закона.

ГЛАСАЧКЕ КАБИНЕ СУ ОКРЕНУТЕ ПРЕМА УНУТРАШЊОСТИ БИРАЧКОГ МЈЕСТА!

Шематски приказ уређења бирачког мјеста (бирачки одбор од 5 чланова)

Шематски приказ уређења бирачког мјеста (бирачки одбор од 3 члана)

ПОГЛАВЉЕ II БИРАЧКИ ОДБОРИ

1. ОДГОВОРНОСТ И УЛОГА БИРАЧКОГ ОДБОРА

1.1. Обука бирачког одбора

- У складу с планом и програмом едукације Централна изборна комисија БиХ организује обуку предсједника и чланова бирачких одбора у ДКП-има БиХ, као и њихових замјеника, о начину гласања и бројању коверата с гласачким листићима.
- Након проведене обуке Централна изборна комисија БиХ према утврђеној методологији извршиће провјеру знања и успјешним предсједницима и члановима бирачких одбора и њиховим замјеницима додијелити сертификате.

У раду бирачког одбора може учествовати само предсједник, чланови бирачког одбора и њихови замјеници који су успјешно прошли провјеру знања и посједују сертификат који је издала Централна изборна комисија БиХ.

1.2. Начин рада бирачког одбора

- Бирачки одбор руководи радом бирачког мјеста и осигурава правилност и тајност гласања.
- Предсједник бирачког одбора руководи радом бирачког одбора и осигурава да се процес гласања на бирачком мјесту одвија несметано.

2. ДУЖНОСТ И ОДГОВОРНОСТ ЧЛАНОВА БИРАЧКОГ ОДБОРА У ПРОЦЕСУ ГЛАСАЊА

2.1. Предсједник бирачког одбора:

- руководи радом бирачког одбора и заједно с члановима бирачког одбора одговара за законитост рада на бирачком мјесту;
- одржава интегритет процеса гласања и одржава мир и ред на бирачком мјесту и у његовој околини;
- попуњава све потребне обрасце;
- осигурава да на бирачком мјесту не буде оружја или опасних предмета;
- одређује дужности сваком члану бирачког одбора;
- помаже бирачима којима треба додатно објашњење о процесу гласања;
- рјешава сва питања која се односе на идентификацију и право гласа бирача;
- евидентира у Записник о раду бирачког одбора – Образац ЗАРБО - вријеме и околности свих изузетних догађања на бирачком мјесту.

2.2. Члан бирачког одбора задужен за контролу реда:

- осигурава контролу протока бирача на бирачком мјесту.

2.3. Члан бирачког одбора задужен за идентификацију:

- провјерава идентитет бирача;
- проналази име бирача у изводу из Централног бирачког списка;
- упозорава бирача да се мора потписати идентично као на идентификационом документу;
- осигурава да се бирач потпише поред свог имена у изводу из коначног Централног бирачког списка;

Помоћни шаблон

2.4. Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића:

- **Прије издавања коверте са гласачким листићима, члан бирачког одбора вади све гласачке листиће из коверте, на предњој страни гласачких листића, испод текста “Упутство за гласање” у доњем лијевом углу ставља отисак штампбиља и потписује се на свим гласачким листићима поред отиска штампбиља, те гласачке листиће поновно враћа у коверту коју издаје бирачу.**
- издаје коверте с гласачким листићима;

- објашњава како треба исправно испунити гласачке листиће;
- упућује бирача према слободном простору на којем му се омогућава тајност гласања (у даљем тексту: гласачка кабина).

2.5. Члан бирачког одбора задужен за контролу гласачке кутије:

- упућује бирача да убади коверту с гласачким листићима у гласачку кутију и напусти бирачко мјесто;
- осигурава да бирач не напусти бирачко мјесто док у гласачку кутију не убади коверту с гласачким листићима;
- осигурава да се само коверте с гласачким листићима убацују у гласачку кутију.

2.6. Бирачки одбор од три члана

- Ако се бирачки одбор састоји од предсједника и два члана, у том ће случају члан бирачког одбора задужен за контролу реда истовремено контролисати гласачке кутије, док ће члан бирачког одбора задужен за идентификацију истовремено обављати и издавање коверата с гласачким листићима.

Бирачки одбори су независни и непристрасни у своме раду.

- **Члан бирачког одбора неће учествовати у доношењу одлука када тај члан или члан његове уже породице има лични или финансијски интерес или ако постоји други сукоб интереса који може довести у сумњу његову способност да дјелује непристрасно. Члановима уже породице сматра се супружник, дјеца и чланови домаћинства према којима члан бирачког одбора има законску обавезу издржавања.**
- **Чланови бирачког одбора индивидуално одговарају за учињене неправилности у оквиру задужења која добију од предсједника бирачког одбора, у складу са Изборним законом БиХ и provedбеним актима Централне изборне комисије БиХ. Предсједник бирачког одбора одговоран је и за учињене неправилности члана бирачког одбора.**

2.7. Замјеници чланова бирачких одбора

- Замјеник предсједника, односно замјеници чланова бирачког одбора учествују у раду бирачког одбора само ако је предсједник, односно члан бирачког одбора спријечен да дође на бирачко мјесто на дан одржавања избора или ако морају из оправданих разлога напустити бирачко мјесто током рада.

3. ЗАПИСНИК О РАДУ БИРАЧКОГ ОДБОРА

3.1. Уводне напомене

- Бирачки одбор води Записник о раду бирачког одбора - ЗАРБО (у даљњем тексту: Записник), а који се састоји од:
 - a) Записника о раду бирачког одбора на дан уочи одржавања избора - Образац ЗАРБО I (у даљњем тексту: Записник I)
 - b) Записника о раду бирачког одбора на дан одржавања избора - Образац ЗАРБО II (у даљњем тексту: Записник II).
- Централна изборна комисија БиХ доставља посредством Министарства иностраних послова БиХ сваком бирачком одбору Записник I и Записник II заједно са осталим изборним материјалом.
- О примопредаји Записника I и Записника II овлаштена особа Министарства иностраних послова БиХ и предсједник бирачког одбора потписују Записник о примопредаји.

3.2. Записник I.

Записник о раду бирачког одбора води се у два идентична примјерка, од којих је један примјерак индиго-копија (зелена копија). Записник је опремљен двоструком посљедњом корицом која се користи тако да се подаци не пресликавају на нежељене странице.

- **Записник I састоји се од:**
 - a) НАСЛОВНЕ СТРАНИЦЕ која садржи лого Централне изборне комисије БиХ, дио гдје се уписује назив ДКП-а БиХ и дио за уписивање шифре бирачког мјеста те наслов: Записник о раду бирачког одбора на дан уочи одржавања избора - ЗАРБО I;
 - b) ПОПИСА ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА - Образац 31 који садржи попис изборног материјала који је бирачки одбор примио од Министарства иностраних послова БиХ, с дијелом на који се уписује када је тај материјал примљен те врста и количина тог материјала;
 - c) ЗАПАЖАЊА О СТАЊУ БИРАЧКОГ МЈЕСТА НА ДАН УОЧИ ИЗБОРА - Образац 32, гдје се уноси опис стања бирачког мјеста на дан уочи одржавања избора.
- **Предсједник и чланови бирачког одбора након попуњавања потврђују својим потписима тачност навода у Записнику I**

3.3. Записник II

- **Записник II састоји се од:**
 - a) НАСЛОВНЕ СТРАНИЦЕ која садржи лого Централне изборне комисије БиХ, дио гдје се уписује назив ДКП-а БиХ и дио за уписивање шифре бирачког мјеста те наслов: Записник о раду бирачког одбора на дан одржавања избора - ЗАРБО II;
 - b) ЕВИДЕНЦИЈЕ О ПРИСУСТВУ - Образац 33 који се попуњава прије отварања бирачког мјеста на дан одржавања избора, а садржи дио за уписивање имена присутних приликом отварања бирачког мјеста и дио за уписивање било каквих значајних догађаја или проблема који су се догодили прије и приликом отварања бирачког мјеста. У ову евиденцију предсједник уписује вријеме отварања бирачког мјеста;

c) **ЕВИДЕНЦИЈЕ О АКРЕДИТОВАНИМ ПОСМАТРАЧИМА** - Образац 34 који садржи:

- дио у који се уписују имена акредитованих посматрача приликом отварања бирачког мјеста, назив субјекта који га је акредитовао, број акредитације и вријеме када је посматрач стигао;
- дио током процеса гласања у који се уписују имена акредитованих посматрача, назив субјекта који га је акредитовао, број акредитације и вријеме када је посматрач стигао те вријеме када је посматрач напустио бирачко мјесто;
- дио код затварања бирачког мјеста и процеса бројења гласачких листића, у који се уписују имена посматрача и вријеме када је посматрач напустио бирачко мјесто;

d) **ЗАПАЖАЊА ТОКОМ ГЛАСАЊА** - Образац 35 у који се уписују сви значајнији догађаји који су се десили током процеса гласања и бројања;

e) **МИШЉЕЊА ИЛИ ПРИМЈЕДБЕ** - Образац 36 у који се уписује мишљење или примједба чланова бирачког одбора, бирача или акредитованих посматрача. Члан бирачког одбора, бирач или акредитовани посматрач може унијети своје мишљење или примједбе на процес гласања, које потписује лично (мишљење или примједба која није потписана лично, неће се разматрати). Посматрач може ставити образложене примједбе на рад бирачких одбора у писаној форми, које се прилажу уз 36 (овај случај предсједник је дужан посебно евидентирати у 36);

f) **УДАЉАВАЊА ОСОБА СА БИРАЧКОГ МЈЕСТА** - Образац 37 у који се уписују подаци и разлози удаљавања особа с бирачког мјеста због нарушавања реда;

g) **ВРЕМЕНА ЗАТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА** - Образац 38 у који се евидентира вријеме затварања бирачког мјеста, значајни догађаји који су се десили приликом затварања бирачког мјеста и присутност замјеника бирачког одбора који учествују у бројању (своју присутност потврђују потписом).

h) **ЕВИДЕНЦИЈА БРОЈА ПОТПИСА** – Образац 39 у који се на редовном бирачком мјесту уписује број потписа на свакој страници Извода из Централног бирачког списка;

ПОГЛАВЉЕ III ПОСМАТРАЧИ

1.1. Уводне напомене

- Процес гласања и пребројавања гласачких листића могу посматрати само акредитовани посматрачи. Посматрачи могу постављати питања у вези са изборним процесом, али се не могу мијешати у изборни процес нити гледати унутар гласачке кабине.
- Сваки посматрач за вријеме посматрања изборне активности дужан је носити акредитацију и не смије носити било каква обиљежја или ознаке које га повезују с одређеном политичком странком, коалицијом, листом независних кандидата или независним кандидатом (у даљњем тексту: политички субјекат).
- Само један посматрач који је представник политичког субјекта, односно удружења може бити присутан у исто вријеме на једном бирачком мјесту. Број међународних посматрача који могу бити присутни у исто вријеме на једном бирачком мјесту је неограничен. Међународни посматрач може на бирачко мјесто са собом увести и преводиоца.

1.2. Приступ посматрача бирачком мјесту

- Након доласка на бирачко мјесто посматрач мора предсједнику бирачког одбора показати лични идентификациони документ. Предсједник бирачког одбора провјериће посматрачев идентификациони документ с фотографијом како би утврдио да се име посматрача налази на акредитацији.
- Предсједник бирачког одбора записаће име посматрача, назив субјекта који га је акредитовао и његов број акредитације у Записник о раду бирачког одбора, биљежећи вријеме када је посматрач стигао и вријеме када је посматрач напустио бирачко мјесто како би се број посматрача ограничио на једног посматрача у исто вријеме на једном бирачком мјесту. Предсједник бирачког одбора задржаће идентификациони документ до тренутка када посматрач напушта бирачко мјесто. Приликом напуштања бирачког мјеста посматрач задржава акредитацију.

1.3. Подношење примједби посматрача на рад бирачког одбора

- Ако примијети неправилности у раду бирачког одбора, посматрач може у Записник о раду бирачког одбора ставити образложене примједбе на његов рад, при чему је дужан и потписати се. Посматрач има право тражити копију Записника о раду бирачког одбора.

1.4. Удаљавање посматрача с бирачког мјеста

- Ако посматрач током посматрања омета изборни процес, предсједник бирачког одбора у поступку удаљавања посматрача с бирачког мјеста треба претходно опоменути посматрача који омета изборни процес и предузети све друге расположиве мјере и радње да ометање престане, а уколико исти настави с ометањем, удаљити га с бирачког мјеста.

1.5. Изглед акредитација акредитираних посматрача

BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO		 БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА
Ime: _____		PS- _____
Prezime: _____		
Pravo posmatranja prema odluci OIK/GIK		
br. _____		
Datum: _____		
Ovjerava: _____		MP

Posmatrač, u toku posmatranja izbornog procesa, neće ometati izborne aktivnosti i poštivat će tajnost glasanja. Za vrijeme posmatranja izbornih aktivnosti, posmatrač će nositi službenu akreditaciju i neće nositi bilo kakva obilježja ili oznake koje ga povezuju s određenom političkom strankom, koalicijom, listom nezavisnih kandidata, nezavisnim kandidatom i kandidatom sa posebne liste kandidata pripadnika nacionalnih manjina.

- Изглед лица и наличја акредитације за посматраче који су представници политичких субјеката (**бијела**). Акредитације овјерава и издаје Централна изборна комисија БиХ на основу листе политичких субјеката коју је одобрила Централна изборна комисија БиХ.

BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO		 БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА
Ime: _____		PU- _____
Prezime: _____		
Pravo posmatranja prema odluci OIK/GIK		
br. _____		
Datum: _____		
Ovjerava: _____		MP

Posmatrač, u toku posmatranja izbornog procesa, neće ometati izborne aktivnosti i poštivat će tajnost glasanja. Za vrijeme posmatranja izbornih aktivnosti, posmatrač će nositi službenu akreditaciju i neće nositi bilo kakva obilježja ili oznake koje ga povezuju s određenom političkom strankom, koalicijom, listom nezavisnih kandidata, nezavisnim kandidatom i kandidatom sa posebne liste kandidata pripadnika nacionalnih manjina.

- Изглед лица и наличја акредитације за посматраче који су представници удружења (**сива**). Акредитације овјерава и издаје Централна изборна комисија БиХ на основу листе удружења, коју је одобрила Централна изборна комисија БиХ.

BOSNA I HERCEGOVINA CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA SREDIŠNJE IZBORNO POVJERENSTVO		 БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА
Name: _____		MP- _____
Surname: _____		
Right to observe as per BiH CEC Decision		
No : _____		
Date: _____		
Approved by: _____		Stamp

While observing the electoral process, the observer shall not disturb the electoral activities and he/she shall respect the secrecy of voting. While observing electoral activities, an observer shall wear the official accreditation card and shall not wear any insignia or markings which affiliate him/her with a specific political party, coalition, list of independent candidates, an independent candidate, and a candidate from a separate list of candidates representatives of national minorities.

- Изглед лица и наличја акредитације за међународне посматраче (**роза**). Акредитације овјерава и издаје Централна изборна комисија БиХ.

ПОГЛАВЉЕ IV НАЧИН ГЛАСАЊА

1. ДАН ПРИЈЕ ОДРЖАВАЊА ИЗБОРА

- Централна изборна комисија БиХ ће најкасније десет дана прије отварања бирачких мјеста доставити Министарству вањских послова БиХ изборни материјал, и то:
 - извод из Централног бирачког списка за одређено бирачко мјесто у ДКП-има БиХ;
 - одговарајући број сетова гласачких листића;
 - штамбиљ за сигурносну заштиту гласачких листића;
 - одговарајући број гласачких кутија;
 - сет образаца за бирачко мјесто;
 - постере с упутствима о начину гласања и информативним садржајем за бираче;
 - Записник о раду бирачког одбора – ЗАРБО;
 - потрошни материјал према спецификацији из Обрасца 31 Записника, неопходан за процес гласања и паковања изборног материјала.

Гласачка кутија.

- Министарство иностраних послова БиХ ће три дана прије, а најкасније 12 сати прије отварања бирачких мјеста у ДКП-има БиХ, доставити бирачком одбору одговарајућег ДКП-а БиХ наведени изборни материјал.
- Бирачки одбор провјерава да ли је изборни материјал који је примио од Министарства иностраних послова БиХ комплетан и у исправном стању, што уписује у Образац 31 Записника. Уколико бирачки одбор утврди да изборни материјал није комплетан, одмах о томе обавјештава Министарство вањских послова БиХ које ће у контакту с Централном изборном комисијом БиХ отклонити све недостатке у најкраћем року.
- Након примљеног изборног материјала, предсједник и чланови бирачког одбора провјеравају простор који је предвиђен за бирачко мјесто и отклањају евентуалне недостатке који утичу на законитост рада бирачког одбора. Запажање о стању бирачког мјеста уписује се у Образац 32 Записника. Предсједник и чланови бирачког одбора одговорни су за сигурност бирачког материјала на бирачком мјесту од тренутка пријема материјала па до завршетка свих својих дужности након затварања бирачког мјеста, завршетка процеса бројања и предавања гласачког материјала.
- Бирачки одбор уклања с бирачког мјеста све ознаке и обиљежја која упућују на политичке субјекте, вјерске симболе, као и остале ознаке које могу имати дискриминаторно значење. Бирачки одбор поставља ознаку бирачког мјеста, улаза и излаза, смјера локације бирачког мјеста, забране уношења оружја, забране пушења и излаже кандидатске листе.
- Предсједник и чланови бирачког одбора уређују бирачко мјесто тако да се омогући несметан проток бирача на бирачком мјесту.

- Предсједник бирачког одбора дужан је приликом отварања бирачког мјеста, а у складу с прописом Централне изборне комисије БиХ, одредити дужности сваком члану бирачког одбора, односно одредити који ће члан бирачког одбора бити задужен за контролу реда, идентификацију, издавање коверата с гласачким листићима и контролу гласачке кутије те их евидентирати у дијелу Записника о раду бирачког одбора предвиђеном за уношење наведених података.

2. ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА

- Сви чланови бирачког одбора морају доћи на бирачко мјесто најмање сат времена прије почетка гласања. У том времену само чланови бирачког одбора и посматрачи могу бити присутни на бирачком мјесту.
- Бирачки одбор одређује мјесто за сваку гласачку кабину, водећи рачуна да нико унутар или ван бирачког мјеста не може видјети бирача док гласа. **Отвор гласачке кабине треба бити окренут према унутрашњости бирачког мјеста.**
- Прије почетка гласања предсједник, односно чланови бирачког одбора:
 - а) уписују своја имена у Записник и потписују се у дијелу Записника који је за то предвиђен;
 - б) исписују све неопходне податке на коверте, односно пакете;
 - в) предсједник уписује у Образац за бројно стање број бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка;
 - г) ручно броје примљене коверте с гласачким листићима за сваку основну изборну јединицу и у Образац за бројно стање уписују укупан број примљених коверата с гласачким листићима;
 - д) показују празну гласачку кутију, након чега на њу стављају пластичне печате;
 - е) предсједник у Образац за бројно стање уписује серијске бројеве печата гласачке кутије;
 - ж) постављају запечаћену гласачку кутију на мјесто гдје је сви присутни могу видјети;
 - з) предсједник уписује у Образац 33 Записника вријеме отварања бирачког мјеста;
 - и) предсједник провјерава посматрачев идентификациони документ с фотографијом, који задржава до тренутка када посматрач напушта бирачко мјесто, утврђује налази ли се име посматрача на акредитацији и у Образац 34 Записника уписује име посматрача, назив субјекта који га је акредитовао, број његове акредитације, вријеме када је посматрач стигао и вријеме када је посматрач напустио бирачко мјесто;
 - ј) предсједник упућује посматраче на мјесто гдје могу сјести и посматрати изборне активности те их упозорава да се не могу мијешати у изборни процес нити гледати у гласачку кабину, али да могу постављати питања у вези са изборним процесом.

3. ПРОЦЕДУРА ГЛАСАЊА

- Бирачка мјеста почињу радити у 7.00 сати, а затварају се у 19.00 сати.

Предсједник и чланови бирачког одбора, ако им се имена налазе на изводу из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто, гласају прије него што први бирач дође на бирачко мјесто.

- Ако бирачко мјесто из оправданих разлога није отворено на вријеме, а кашњење је трајало до три сата, гласање на том бирачком мјесту може се продужити за онолико времена колико је трајало кашњење, о чему одлучује предсједник. Ако је кашњење трајало дуже од три сата, о дужини времена за које се гласање продужава одлучује Централна изборна комисија БиХ.
- Предсједник у најкраћем року обавјештава Централну изборну комисију БиХ о разлогу због којег је дошло до кашњења у отварању бирачког мјеста или до прекида гласања на бирачком мјесту.

3.1. Тајност гласања

- Испуњавање гласачког листића на бирачком мјесту је тајно, гласање је лично.

	У гласачкој кабини се истовремено смије налазити само једна особа осим ако се ради о бирачима који су слијепи, неписмени или физички неспособни. (Види: Помоћ друге особе приликом гласања). Предсједник и чланови бирачког одбора дужни су осигурати тајност гласања и онемогућити да нека особа гласа умјесто друге особе под његовим именом или да поново гласа. Особа која злоупотреби бирачко право или учини изборну превару, сносиће казнену одговорност (Види: ПОГЛАВЉЕ VI КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ).
---	--

- Ниједна особа не смије ометати бирача који испуњава гласачке листиће нити смије тражити од њега било какве информације о томе за кога жели гласати, за кога гласа или за кога је гласао, нити смије спречавати или покушати спријечити некога у остваривању његовог бирачког права.

3.2. Важећи документ за идентификацију

- За утврђивање идентитета бирача служи један од сљедећих важећих докумената са фотографијом:
 - а) пасош;
 - б) возачка дозвола;
 - с) важећа лична исправа коју је издала земља домаћин;
 - д) важећа лична исправа коју је издала Босна и Херцеговина;
 - е) избјеглички картон који је издала влада земље домаћина или друга међународна организација.

3.3. Идентификовање бирача и издавање гласачког листића

- Приликом уласка на бирачко мјесто ради гласања сваки бирач мора предочити један од важећих личних докумената. Након што бирач докаже свој идентитет члану бирачког одбора и његово име буде пронађено у изводу из Централног бирачког списка, бирач се потписује идентично као на идентификационом документу поред свог имена у изводу из Централног бирачког списка.
- Када бирач буде идентификован и потпише се у извод из Централног бирачког списка, члан бирачког одбора, **прије него што изда коверту са гласачким листићима, из коверте вади гласачке листиће и на сваки гласачки листић ставља отисак штамбиља, потписује се поред отиска штамбиља, те гласачке листиће враћа у коверту, након чега издаје коверту с гласачким листићима и одмах упућује бирача према једној од слободних гласачких кабина, како би испунио гласачке листиће. Након испуњавања гласачких листића, бирач их враћа у коверту тако да се заштити тајност гласа и убацује коверту са гласачким листићима у гласачку кутију.**
- Ако се име бирача не налази на изводу из Централног бирачког списка за то бирачко мјесто, предсједник бирачког одбора у сарадњи с Централном изборном комисијом БиХ провјерава на који је извод из Централног бирачког списка бирач уписан и о томе обавјештава бирача.

OKRENITE DRUGU STRANICU ОКРЕНИТЕ ДРУГУ СТРАНУ

UPUTSTVO-УПУТСТВО-NAPUTAK

Označite kvadratić pored naziva samo jedne političke stranke ili koalicije ili imena nezavisnog kandidata.

Označite kvadratić pored naziva samo jedne političke stranke ili koalicije i odaberite onoliko kandidata s te liste koliko želite.

Označite kvadratić pored imena jednog ili više kandidata sa samo jedne odabrane liste političke stranke ili koalicije.

Означите квадратић поред назива само једне политичке партије или коалиције или имена независног кандидата.

Означите квадратић поред назива само једне политичке партије или коалиције и одаберите онолико кандидата са те листе колико желите.

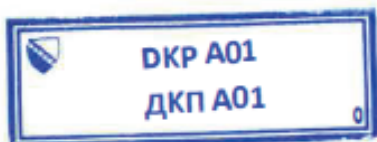
Означите квадратић поред имена једног или више кандидата са само једне одабране листе политичке партије или коалиције.

Označite kvadratić pokraj naziva samo jedne političke stranke ili koalicije ili imena neovisnog kandidata.

Označite kvadratić pokraj naziva samo jedne političke stranke ili koalicije i odaberite onoliko kandidata s te liste koliko želite .

Označite kvadratić pokraj imena jednoga ili više kandidata sa samo jedne odabrane liste političke stranke ili koalicije.

OKRENITE DRUGU STRANICU ОКРЕНИТЕ ДРУГУ СТРАНУ

3.4. Оштећени гласачки листић

- Под оштећеним гласачким листићем подразумејева се физички оштећен или погрешно попуњен гласачки листић. У случају да бирач оштети свој гласачки листић, враћа коверту с гласачким листићима, а члан бирачког одбора издаје му нову коверту с гласачким листићима. Члан бирачког одбора задужен за издавање гласачких листића уписује ријеч “оштећен” на враћену коверту с гласачким листићима и улаже је у за то предвиђену коверту за паковање.

3.5. Помоћ друге особе

- Бирач који је слијеп, неписмен или физички неспособан је особа којој је потребна помоћ друге особе приликом потписивања извода из Централног бирачког списка и гласања.

Кад је бирач слијеп, неписмен или физички неспособан, предсједник одобрава да му друга особа, коју изабере бирач, помогне да гласа. Ова особа не смије бити члан бирачког одбора нити акредитовани посматрач.

Особа која помаже бирачу да гласа написаће своје име штампаним словима у изводу из Централног бирачког списка поред имена бирача којем је помагао и потписати се у предвиђено поље за потпис. Особа која помаже другом бирачу да гласа не мора бити уписана у Централни бирачки списак. Једна особа може помагати само једном бирачу.

- Физички неспособни бирачи су и они бирачи који дођу до бирачког мјеста, али не могу ући. Друга особа, коју тај бирач изабере, доноси важећи идентификациони документ физички неспособног бирача на бирачко мјесто и изјављује да бирач не може ући на бирачко мјесто.

Члан бирачког одбора задужен за идентификацију провјерава да ли је име физички неспособног бирача уписано у извод из Централног бирачког списка. Ако је име тог бирача уписано у извод из Централног бирачког списка, члан бирачког одбора одлази према физички неспособном бирачу, након што обавијести предсједника, с Обрасцем 36 Записника, ковертом с гласачким листићима и оловком. Члан бирачког одбора уписује име и личне податке физички неспособног бирача с бројем идентификационог документа. Физички неспособни бирач потписује се покрај тих података и попуњава гласачке листиће које враћа у коверту.

Особа коју је физички неспособни бирач изабрао односи коверту с гласачким листићима до гласачке кутије и ставља је у њу. Члан бирачког одбора у дио предвиђен за потпис, покрај имена физички неспособног бирача, уписује број идентификационог документа тог бирача. Особа која помаже физички неспособном бирачу уписује своје име штампаним словима покрај имена физички неспособног бирача у извод из Централног бирачког списка и потписује се.

3.6. Ометање процеса гласања и удаљавање с бирачког мјеста

- Предсједник бирачког одбора може с бирачког мјеста и из његове околине удаљити сваку особу која нарушава ред. Свако удаљавање с бирачког мјеста треба забиљежити у Образац 37 Записника.
- Ако на бирачком мјесту постоји опасност за ред и мир, ако дође до насиља или се открије оружје или опасни предмети, предсједник бирачког одбора ће у складу са својом дужношћу и одговорношћу:
 - предузети активности да се отклони опасност, насиље, оружје или опасни предмети с бирачког мјеста;
 - ако се опасност, насиље, оружје или опасни предмети не могу одмах отклонити, прекинути гласање за онолико времена колико је потребно да се поновно успостави ред и мир на бирачком мјесту;
 - након прекида гласања и поновно успостављеног реда и мира предсједник бирачког одбора ће продужити вријеме гласања за онолико времена колико је прекид трајао.

3.7. Затварање бирачког мјеста

- Бирачима који су у реду за гласање у тренутку затварања бирачког мјеста одобрава се гласање. Процедура затварања бирачког мјеста је сљедећа:
 - председник, 15 минута прије затварања бирачког мјеста, објављује свим присутнима унутар и испред бирачког мјеста вријеме затварања бирачког мјеста;
 - председник одређује једног члана бирачког одбора да у вријеме затварања бирачког мјеста стане на крај реда како би се осигурало да се ниједна особа не прикључи након затварања бирачког мјеста;
 - члан бирачког одбора затвара врата одмах након што посљедњи бирач из реда гласа;
 - председник у Образац 38 Записника уписује вријеме затварања бирачког мјеста;
 - председник затвара отвор гласачке кутије самољепљивом траком и потписује је.
- Приликом затварања бирачког мјеста председник у Образац 34 Записника евидентира присутне акредитоване посматраче.

Председник бирачког одбора обавезан је да, према утврђеном распореду, Централној изборној комисији БиХ доставља информације и податке:

- а) да ли је бирачко мјесто отворено на вријеме;**
- б) да ли је наконведеног гласања бирача бирачко мјесто затворено на вријеме;**
- ц) колика је излазност бирача на бирачком мјесту, најмање два пута током дана избора, као и у додатним терминима уколико то изборна комисија затражи.**

4. НАКОН ЗАТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА

- Након затварања бирачког мјеста у присутности акредитованих посматрача, председник и чланови бирачког одбора бирачког мјеста обављају сљедеће активности:
 - а) пакују штампил у ПЛД врећицу;
 - б) броје и уписују укупан број преосталих неискориштених коверата с гласачким листићима за сваку изборну јединицу у Образац за бројно стање;
 - в) пакују неискориштене коверте с гласачким листићима у оригиналну кутију;
 - г) броје и уписују у Образац за бројно стање укупан број потписа гласача са извода из Централног бирачког списка;
 - д) броје и уписују укупан број коверата с оштећеним гласачким листићима за сваку основну изборну јединицу и пакују их у одговарајућу коверту;
 - е) након уписа претходно утврђених података у Образац за бројно стање отварају гласачку кутију и стављају садржај на сто тако да то виде сви присутни;
 - ж) разврставају коверте с гласачким листићима по основним изборним јединицама за које су бирачи гласали, односно по ознакама комбинација гласачких листића на ковертама;
 - з) броје коверте с гласачким листићима, а добијени број коверата по основним изборним јединицама за које су бирачи гласали председник уписује у Образац за бројно стање;
 - и) вежу коверте с истим комбинацијама гласачких листића по основним изборним јединицама и пакују их у одговарајућу заштитну врећу за паковање изборног материјала;
 - ј) попуњавају тестове тачности и потписују Образац за бројно стање;
 - к) оригинални Образац за бројно стање, Записник о раду бирачког одбора - ЗАРБО и упаковани изборни материјал бирачки одбори у ДКП-има БиХ достављају посредством Министарства иностраних послова БиХ Централној изборној комисији БиХ.

КОВЕРТЕ С ГЛАСАЧКИМ ЛИСТИЋИМА НЕ ОТВАРАЈУ СЕ, ОДНОСНО ГЛАСАЧКИ ЛИСТИЋИ НЕ БРОЈЕ СЕ НА БИРАЧКОМ МЈЕСТУ!

4.1. Начин попуњавања Обрасца за бројно стање и шема паковања изборног материјала

Попуњавање Обрасца за бројно стање - БСО

Предсједник бирачког одбора уписује у Образац за бројно стање сљедеће податке:

- о НАЗИВ ДКП-а БиХ
- о ОЗНАКУ БИРАЧКОГ МЈЕСТА
- о СЕРИЈСКИ БРОЈ ПЛАСТИЧНИХ ПЕЧАТА ЗА ГЛАСАЧКЕ КУТИЈЕ
- о ШИФРУ ОПШТИНЕ/ИЗБОРНЕ ЈЕДИНИЦЕ ЗА КОЈУ СЕ ГЛАСА
- о ПРИЈЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА – ДИО ПРВИ
 - уписује број бирача који су уписани у извод из Централног бирачког списка за сваку изборну јединицу за коју се гласа – ред 1.;
 - уписује број примљених коверата с гласачким листићима за сваку изборну јединицу за коју се гласа. Чланови бирачког одбора ручно броје коверте с гласачким листићима – ред 3.;
- о ТОКОМ ГЛАСАЊА – ДИО ДРУГИ
 - уколико се укаже потреба, предсједник бирачког одбора може из резерве преузети додатни број коверата са гласачким листићима за било коју изборну јединицу за коју се гласа. Број накнадно примљених коверата са гласачким листићима и број укупно примљених коверата с гласачким листићима уписује се по изборним јединицама за које се гласа – ред 4. и 5.;
- о НАКОН ЗАТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЈЕСТА – ДИО ТРЕЋИ
 - уписује број потписа гласача са извода из Централног бирачког списка за сваку изборну јединицу за коју се гласало – ред 6.;
 - уписује број оштећених (упропаштених) коверата с гласачким листићима за сваку изборну јединицу за коју се гласало – ред 8.;
 - уписује број издатих коверата с гласачким листићима за сваку изборну јединицу за коју се гласало – ред 9.;
 - уписује број преосталих неискориштених коверата с гласачким листићима за сваку изборну јединицу за коју се гласало – ред 10.;
 - уписује укупан број задужених коверата с гласачким листићима за сваку изборну јединицу за коју се гласало, односно збир реда 9. и 10. – ред 11.;
- о НАКОН ОТВАРАЊА ГЛАСАЧКЕ КУТИЈЕ – ДИО ЧЕТВРТИ
 - уписује број коверата с гласачким листићима за сваку изборну јединицу за коју се гласало – ред 12.;
- о ТЕСТ ТАЧНОСТИ – ДИО ПЕТИ
 - уписује тест тачности како је наведено у Обрасцу – ред 13.
 - уписује тест тачности како је наведено у Обрасцу – ред 14.
- о Предсједник и чланови бирачког одбора потписују Образац за бројно стање.

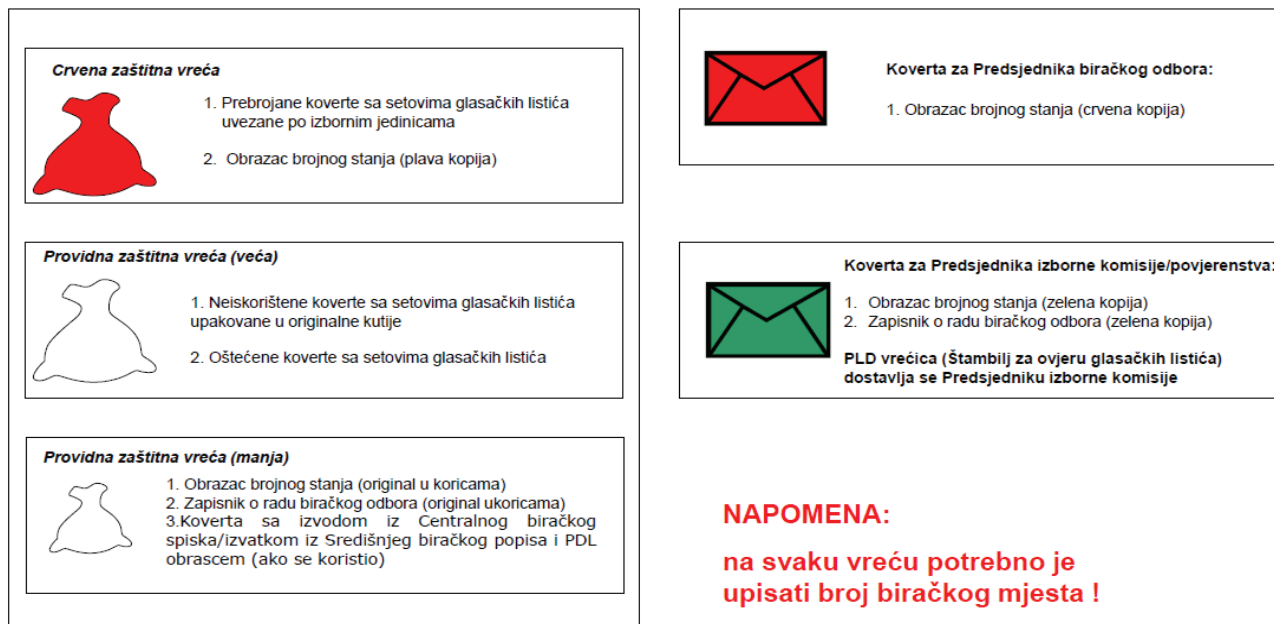
PREDSIEDNIK	IME (ŠTAMPANIM/TISKANIM SLOVJIMA)	POTPIS
ČLAN 1		
ČLAN 2		

Serijski broj plastičnog pečata
BA 8 5 4 3 2 1

Pečat 5

ПРИРУЧНИК ЗА РАД БИРАЧКОГ ОДБОРА НА БИРАЧКОМ МЈЕСТУ У ДИПЛОМАТСКО-КОНЗУЛАРНОМ ПРЕДСТАВНИШТВУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ | 23

Šema pakovanja/pakiranja izbornog materijala na biračkom mjestu za glasanje u odsutnosti u FBiH

ПОГЛАВЉЕ V НАКНАДА ЗА РАД У БИРАЧКОМ ОДБОРУ

1. НАКНАДА ЗА РАД У БИРАЧКОМ ОДБОРУ

- Предсједник и чланови бирачких одбора и њихови замјеници, уколико су учествовали у раду бирачког одбора, имају право на накнаду за свој рад.
- Одлуку о висини накнаде за рад бирачких одбора у ДКП-има БиХ доноси Централна изборна комисија БиХ.

ПОГЛАВЉЕ VI ПРЕКРШАЈНЕ И КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

За кршење одредаба Изборног закона у Босни и Херцеговини, предвиђене су прекршајне санкције и то новчане у износу најмање 600,00 КМ до 3.000,00 КМ, као и забрана ангажовања у изборној администрацији у трајању од 4 године.

За утврђивање прекршаја и изрицања санкција надлежна је Централна изборна комисија Босне и Херцеговине, а у неким прекршајима, општинска/градска изборна комисија.

У досадашњој пракси, Централна изборна комисија БиХ је послије сваког изборног циклуса проводила поступке и изрицала санкције за учињене прекршаје.

Прекршитељи су најчешће чланови изборне администрације, у правилу предсједници и чланови бирачких одбора, због пропуста учињених без намјере (нехат), или пропуштањем да се нека радња уради, или да се уради на начин прописан Законом.

Најчешћи прекршаји су утврђени у члану 5.25 Изборног закона БиХ, на начин да обрасци са бирачких мјеста нису били попуњени у складу са прописаном процедуром.

Прекршаји утврђени Изборним законом БиХ односе се на предсједника бирачког одбора ако не одреди дужности члановима бирачког одбора на дан гласања, односно за предсједника и чланове и чланове, ако не:

- уписује податке у записник о раду бирачког одбора који су тамо предвиђени
- не објасни бирачу начин гласања
- не осигура бирачу тајност гласања
- не утврди идентитет бирача и омогући му да се потпише за то предвиђено мјесто на бирачком списку или
- помаже лицу током гласања на начин супротан Изборном закону БиХ.

2. КРИВИЧНА ДЈЕЛА У ИЗБОРНОМ ПРОЦЕСУ

Ако постоји намјера да се недозвољеним радњама утиче на изборни процес и резултате избора, такве активности представљају основ за утврђивање евентуалне кривичне одговорности.

Поред новчане, предвиђене су и затворске казне.

Нека од кривичних дјела могу учинити припадници изборне администрације, бирачког одбора и изборне комисије у оквиру своје дужности и то представља отежавајућу околност, за шта је предвиђена и строжа казна.

Навешћемо основна кривична дјела која су по својим основним обиљежјима садржана у кривичном законодавству Босне и Херцеговине, ентитета и Брчко дистрикта БиХ.

- ***Кривично дјело – Ускраћивање бирачког права***

- **Обиљежје дјела** – Ко у обављању повјерене му дужности у вези са изборима за институције Босне и Херцеговине, другога у намјери да га спречи у остварењу његовог бирачког права противзаконито не уведе у бирачки попис или га избрише из бирачког пописа или му на други ускрати бирачко право.

- ***Кривично дјело - Повреда слободе опредјељења бирача***

- **Обиљежје дјела** - Ко силом, озбиљном пријетњом, принудом, подмићивањем или кориштењем његовог тешког економског стања или на други противправан начин утиче на бирача у Босни и Херцеговини да на изборима за институције Босне и Херцеговине или приликом гласања о опозиву или на референдуму, гласа за или против поједине листе, појединог кандидата, односно да гласа за или против опозива, за или против приједлога о коме се одлучује референдумом, или да уопште не гласа. Члан бирачког одбора или друго лице које учини ово дјело у вршењу повјерене му дужности у вези с изборима, гласањем или референдумом.

- ***Кривично дјело – Повреда тајности гласања***

- **Обиљежје дјела** – Ко при избору за институције Босне и Херцеговине или при гласању о опозиву представника у институцијама Босне и Херцеговине или на референдуму у Босни и Херцеговини, повриједи тајност гласања. Члан бирачког одбора или друго лице које учини ово дјело у вршењу повјерене му дужности у вези с изборима или гласањем.

- ***Кривично дјело - Изборна превара***

- **Обиљежје дјела** - Ко кривотвори резултате избора или гласања за институције Босне и Херцеговине додавањем, одузимањем или брисањем гласова или потписа, нетачним бројањем гласова, неистинитим уписивањем резултата у изборне исправе или на други начин, или објави као коначан резултат избора или гласања који не одговара обављеном гласању.

- ***Кривично дјело – Уништење изборних исправа***

- **Обиљежје дјела** - Ко на изборима за институције Босне и Херцеговине, при гласању о опозиву представника у институцијама Босне и Херцеговине или на референдуму у Босни и Херцеговини, уништи, прикрије, оштети или одузме какву

исправу о изборима или о гласању о опозиву или какав предмет који служи за избор или за гласање о опозиву. Изводи из свих кривичних закона са кривичним дијелима из зборног процеса се налазе на посебним плакатима припремљеним од Централне изборне комисије БиХ и дистрибуисани свим бирачким одборима који су их дужни истакнути на видно мјесто испред или у просторији за гласање

Шта су дужности и обавезе, предсједника бирачког одбора, односно бирачког одбора као тијела, уколико се на бирачком мјесту, његовој околини или било гдје појави околност, која би могла резултирати прекршајем или кривичним дјелом?

1. Превенција – бирачки одбор је дужан поступати и од свих других захтијевати да поступају по процедурама прописаним Законом, подзаконским актима или инструкцијама Централне изборне комисије БиХ. То се односи на дан пред изборе, на дан избора па све до предаје изборног материјала градској/општинској изборној комисији.
2. Ако било ко, нарушава утврђену процедуру или предузима неку радњу или поступак који су описани у неком од кривичних дјела, потребно је опоменути, а догађај забиљежити на адекватан и провјерљив начин.
3. У случају опасности по изборни процес, неопходно је прекинути гласање на бирачком мјесту и предузети све што је потребно да се осигурају услови за наставку гласања, а једина тијела за комуникацију су општинска /градска изборна комисија и полиција, уз коју може бити евентуално и тужилац.
4. Препоручује се да се у критичним ситуацијама у процес не инволвирају политичке странке, кандидати, медији или било ко од трећих непозваних лица.
5. Сва догађања треба детаљно навести у Записник о раду бирачког одбора, документовати, потписати и сачувати доказе.

Литература:

- Изборни закон Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 23/01, 07/02, 09/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22 и 51/22);
- Правилник о провођењу избора у Босни и Херцеговини (Службени гласник БиХ, бр. 27/22);
- Упутство о врстама, начину и роковима за одређивање бирачких мјеста ("Службени гласник БиХ", бр. 27/22);
- Упутство о условима и процедурама за акредитовање изборних посматрача у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 27/22);
- Правилник о утврђивању квалификација и поступку именовања чланова бирачких одбора ("Службени гласник БиХ", бр. 27/22).